

Dansk, 3.-5. klasse
Omfang: 1-4 lektioner

Lær at disponere

Kommunikation handler i høj grad om fravalg og sortering. Det gælder både, når man skriver en dansk stil og i al anden formidling: Hvad er vigtigst? Hvad skal først? Hvilke informationer passer godt sammen?

Når eleverne arbejder med Børnenes Egen U-landskalender, får de et stort materiale af billeder og fakta til rådighed – inden for otte forskellige temaer. De skal selv vælge, hvilke billeder og fakta de vil bruge i kalenderen, i hvilken rækkefølge, og om der skal være en særlig sammenhæng.

Inspiration til læringsmål

Eleven kan disponere det indsamlede stof.

Inspiration til tegn på læring

Eleven udvælger relevant stof, som kommunikeres og disponeres i en let forståelig struktur.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Sammenhæng 1: Eleven kan vurdere teksters perspektiv på et emne / Eleven har viden om metoder til sammenligning af teksters perspektiver

Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Forberedelse 2: Eleven kan udarbejde forprodukter til dramatiske, dokumentariske og interaktive produktioner / Eleven har viden om synopse, manuskript og storyboard
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Fremstilling 1: Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster / Eleven har viden om kommenterende og forklarende fremstillingsformer

Opgaven

Dette opgaveark indeholder først tre små øvelser om disponering og rækkefølge. De er ordnet på to ark, som du enten kan bruge til udprint og lade eleverne arbejde med i små grupper – eller du kan tage det som en klasseopgave i plenum, hvor du viser dem på den elektroniske tavle.

Til sidst er der en opgave, der handler om at arbejde mere i dybden med disponering: Næmlig bruge deres nye viden til at lave en endnu mere spændende digital kalender i web-værktøjet til "Børnenes Egen U-landskalender".

Opgave 28 A og B

A - Øvelse om emner

Her finder du en række ord. Brug forskellige farver blyanter eller tusser, og brug den samme farve til at sætte ring rundt om de ord, du synes kunne passe godt sammen i en gruppe som emner i den samme lille fortælling om Jordan.

Er der nogle ord, som kan passe i mere end én gruppe? Er der andre, der slet ikke passer i nogen af dine grupper? Hvorfor? Prøv, om du kan give dine grupper navne, der beskriver, hvad gruppen handler om.

B - Øvelse om rækkefølge

Hvis du skulle fortælle en ven om Jordan, hvilke af emnegrupperne ville du så tage med? Hvilken rækkefølge ville du så fortælle dem i? Hvad vil en god ven synes, er mest spændende at høre først? Hvorfor? Giv grupperne numre, der viser rækkefølgen.

Amman Mosaik Kamel
Lejr Blikstur Falafel Beduin Smalle gader
Skole Romersk ruin Flygtninge
Arbejde Det Døde Hav
Fodbold Telt Ged Parfume
Ørken Lege Vand Arabisk
Moské Månesten Marked

Opgave 28 C

Øvelse om at vælge og om rækkefølge

Trin 1: Udvalgte

Her er et billede af Nour, der er hovedpersonen i fortællingen 'Månestenen'. Der er også 12 informationer om hende. Men man kan ikke altid fortælle alting. Man må vælge det vigtigste. Og det kan man gøre på flere måder.

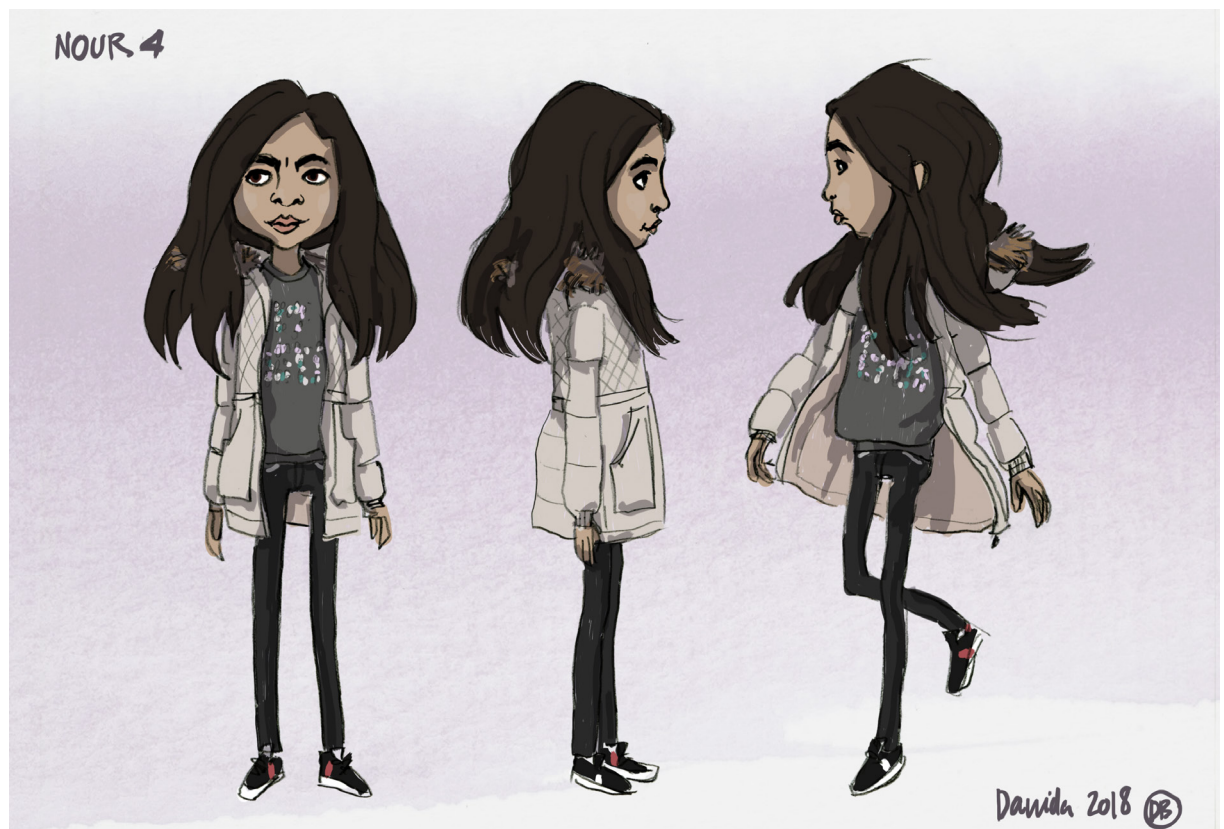
Hvis du skulle fortælle om Nour til en, der ikke kendte hende, hvilke fem informationer ville du så vælge? Hvilke synes du, er de vigtigste? Hvorfor?

Sæt en cirkel om de fem informationer, du vælger.

Trin 2: Rækkefølge

Rækkefølgen er også vigtig. Man kan ikke fortælle alting på én gang. Men hvad skal fortælles først, og hvad skal til sidst?

Sæt nu de fem ting, du valgte om Nour, i den rækkefølge, som du synes, vil give den bedste, lille fortælling om hende. Skriv 1 ud for den første ting, 2 ud for den næste osv.

- Her er Nour.
- Nour bor i Amman i Jordan.
- Nour kan ikke lide prutter.
- Nours onkels fætter har haft en grøn papegøje.
- Nours familie er flygtet fra Syrien.
- Nour vil gerne hjælpe sin søster.
- Nour har en særlig månesten.
- Nour synes, det er vigtigt at gå i skole.
- Der er kameler i det land, Nour bor i.
- Nour har en far.
- Nours familie er fattig.
- Nours bukser er lavet af bomuld.

Arbejd videre med disponering i Børnenes Egen U-landskalender

Nu kan du evt. lade eleverne arbejde mere indgående og praktisk med de to greb – **udvælge og lave rækkefølge** – i en rigtig produktion: Web-værktøjet til Børnenes Egen U-landskalender er nemlig indrettet, så eleverne har nem mulighed for at lege med disponeringen af deres stof.

Når de laver deres kalender, vælger de allerførst at lade den færdige kalender have et bestemt antal låger, f.eks. 12 eller 24. Bag hver låge skal de indsætte et foto, de selv vælger og skrive en overskrift og en billedtekst til. De vælger selv, hvad hver låge skal handle om.

De kan sagtens bare nøjes med at fylde alle deres låger op hurtigt og ”lige ud ad landevejen”. Men du kan også vejlede dem til at bruge disse muligheder for at arbejde mere indgående med disponeringen:

Oprette for mange låger: Eleverne kan oprette så mange låger, de vil – og producere indhold til dem. Men de skal bare til sidst vælge, hvilke af deres låger der rent faktisk skal være med og vises på den færdige kalender. Hvis de nu f.eks. har lavet indhold til 20 låger, men deres kalender kun har plads til 12 låger, så skal nogle jo sorteres fra.

Det svarer lidt til arbejdsprocessen med at lave en planche, hvor man først laver en masse flotte udklip – og bagefter vælger de vigtigste ud.

På denne måde kan eleverne frit oprette låger med alle de tematikker, de umiddelbart synes er mest interessante at fortælle om. De kan nøjes med at give hver af de foreløbige låger et emne – eller nøjes med at skrive overskriften. Det vil give dem et hurtigt og godt overblik over deres udvalgte stof.

Overblik og udvælgelse: Nu kan eleverne begynde at sortere. Hvis der kun er plads til 12 låger på deres kalender, men de har lavet indhold til 20, så må de vælge nogle fra, så kun de vigtigste eller de mest relevante for deres fortælling står tilbage.

Sammenstille emnegrupper: De kan f.eks. bruge grebet fra øvelse A i denne opgave: De kan flytte rundt på deres låger på skærmen, så de danner grupper af emner. Det er en god proces til at opdage, om der er nogen låger med et indhold/emne, der falder udenfor og godt kan sorteres fra.

Rækkefølge: Når de til sidst har udvalgt de låger/emner, der faktisk skal med, giver værktøjet dem også mulighed for frit at flytte rundt på rækkefølgen af deres låger: Hvad skal fortælles allerførst og ligge i den færdige kalenders låge 1 – den, som modtageren først åbner? Og hvad skal fortælles bagefter?

Undervejs – evt. printe ud og evaluere: Web-værktøjet giver også eleverne mulighed for at printe et overblik over alle de låger, de har oprettet, og som er under produktion. Man skal trykke på ”Fuld oversigt” nede ved låge-værktøjet. På den printede oversigt kan de se foto, emne, overskrift og billedtekst til hver af de låger, de har under produktion. Det print kan de bruge til at vise og evaluere disponeringen af deres indhold undervejs med en anden elev eller en anden gruppe.

